EVROPSKÁ
KOMISE

V Bruselu dne 29.9.2025
COM(2025) 561 final

ZPRÁVA KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU A RADĚ

Pokroky v oblasti řízení rizika katastrof a zvyšování odolnosti v Evropě: První zpráva o provádění cílů Unie v oblasti odolnosti vůči katastrofám Druhá aktualizace o prevenci a zvládání rizika katastrof v Evropě

{SWD(2025) 279 final}

1. SHRNUTÍ

Mechanismus civilní ochrany Unie (UCPM) hraje klíčovou roli při utváření budoucnosti zvládání rizik katastrof v celé Evropě. Podporuje aktivní a anticipační přístup k připravenosti na katastrofy a k odolnosti vůči nim v souladu s cíli Unie v oblasti odolnosti vůči katastrofám přijatými v roce 2023[1] a nedávno přijatou Strategií unie připravenosti EU[2].

Tato zpráva se zabývá zvládáním rizik a budováním odolnosti v EU z pohledu mechanismu civilní ochrany Unie (dále jen „UCPM“). Posuzuje vývoj na vnitrostátní úrovni i na úrovni EU a zaměřuje se na čtyři tematické oblasti: předvídání; připravenost obyvatelstva; včasné varování a odolnost civilní ochrany. Jedná se o **první zprávu o pokroku při provádění cílů v oblasti odolnosti vůči katastrofám** podle čl. 34 odst. 2 a **druhou zprávu o pokroku v oblasti prevence a zvládání rizik** podle čl. 5 odst. 1 písm. g) rozhodnutí č. 1313/2013/EU.

Zjištění obecně potvrzují potřebu aktivnějšího, komplexnějšího a lépe integrovaného přístupu k odolnosti a připravenosti, jak je navrženo ve Strategii unie připravenosti EU. V oblasti **předvídání** je třeba dále rozvíjet vysoce kvalitní údaje, vědecký výzkum a analytické nástroje a kapacity na podporu rozhodování založeného na informacích o rizicích. Komplexní posouzení rizik a hrozeb v EU plánované na rok 2026 bude dalším impulsem pro toto úsilí ve všech oblastech.

Zásadní význam má i nadále zvyšování **připravenosti obyvatelstva**. Ačkoli bylo dosaženo pokroku, přetrvávají značné nedostatky, které zdůrazňují potřebu dále rozvíjet komunikační nástroje, jež povedou ke změně chování, podpoří kulturu připravenosti a zajistí inkluzivní komunikaci, do níž budou zapojeny zranitelné skupiny, včetně osob se zdravotním postižením. Na úrovni EU se plánuje uspořádání dne EU zaměřeného na zvyšování povědomí o rizicích, nové pokyny a pilotní školení pro národní odborníky v oblasti komunikace o rizicích. Synergie se Strategií vnitřní bezpečnosti ProtectEU[3] dále v celé EU posílí komunikaci a koordinaci v oblasti rizik, hrozeb a odolnosti.

Účinnost **systémů včasného varování** byla další kritickou oblastí, na kterou se zaměřuje pozornost. Ačkoli technologický pokrok, jako je služba programu Copernicus pro podporu krizového řízení a spuštění družicové služby nouzového varování Galileo, významně zlepšuje možnosti varování veřejnosti, pro přeměnu varování ve včasná opatření k záchraně životů jsou nejdůležitější organizační a lidské faktory. Je třeba pokračovat v činnosti k posílení šíření výstrah, plánování pro nepředvídané události a integrace interoperabilních systémů včasného varování před širší škálou rizik na vnitrostátní i přeshraniční úrovni.

K zvýšení **odolnosti civilní ochrany** uskutečnily Komise a členské státy iniciativy zaměřené na zátěžové testy operačních středisek pro mimořádné události a zlepšení investičního plánování. K zajištění kontinuity tísňových služeb jsou zásadní trvalé investice do fyzické infrastruktury i provozních procesů. Pro lepší odezvu na neočekávané krize a jejich rychlé překonání je rovněž důležité posílení finanční odolnosti. pro odolnost celé veřejné správy vůči katastrofám je nadále nezbytná meziodvětvová a přeshraniční spolupráce.

Komise rozšířila **soubor nástrojů pro budování kapacit mechanismu UCPM**, aby lépe podpořila úsilí v oblasti civilní ochrany v celé EU. Pro posílení zvládání rizik katastrof a provádění cílů v oblasti odolnosti vůči katastrofám bude zapotřebí další zvýšení této podpory.

[1] COM(2023) 61 final, 8.2.2023.
[2] JOIN(2025) 130 final, 26.3.2025.
[3] COM/2025/148 final, 1.4.2025.

Ačkoli se tato zpráva zaměřuje především na vývoj v rámci EU, a zejména na mechanismus UCPM, uznává, že bezpečnost a úsilí Unie v oblasti zvládání rizik katastrof nelze vyvíjet izolovaně. Posílení odolnosti v sousedních regionech a úsilí o vytvoření širšího bezpečnostního pásu kolem EU budou mít zásadní význam pro lepší připravenost Unie a zajištění společné bezpečnosti.

2. ÚVOD

V posledních letech se EU potýkala s celou řadou katastrof, krizí a hrozeb, jež vedly ke ztrátám na životech a stále větším škodám[4] a odhalily zranitelnost systémů poskytujících základní služby. Mechanismus UCPM hraje ústřední roli v kolektivní reakci EU tím, že zemím v nouzi poskytuje koordinovanou pomoc při mimořádných událostech. Zároveň se mechanismus UCPM postavil výzvě v podobě stále složitějšího rizikového prostředí a zvýšil své schopnosti odezvy rozšířením kapacity rescEU[5] a posílením Střediska pro koordinaci odezvy na mimořádné události (ERCC). Úsilí se zaměřilo rovněž na posílení zvládání rizik katastrof a budování odolnosti, zejména přijetím cílů týkajících se odolnosti vůči katastrofám v oblasti civilní ochrany v roce 2023[6] a Strategie unie připravenosti EU v roce 2025[7] s širší meziodvětvovou působností.

Tato zpráva zkoumá zvládání rizik a budování odolnosti v EU a zaměřuje se na čtyři tematické oblasti:

1. předvídání;
2. připravenost obyvatelstva;
3. včasné varování a
4. odolnost civilní ochrany.

Zpráva splní dvě různé povinnosti podle rozhodnutí o mechanismu UCPM[8], konkrétně se jedná o **první zprávu o pokroku při provádění cílů v oblasti odolnosti vůči katastrofám** podle čl. 34 odst. 2 a **druhou zprávu o pokroku v oblasti prevence a zvládání rizik** podle čl. 5 odst. 1 písm. g).

Zpráva se zabývá **vývojem na vnitrostátní úrovni i na úrovni EU** a uznává určitá omezení vyplývající z rozdílného časového rámce a rozsahu dostupných údajů. **Vnitrostátní přehledy** vycházejí z podání členských států a zúčastněných států podle článku 6 rozhodnutí o mechanismu UCPM, která zdůrazňují pokrok dosažený od zveřejnění zprávy Komise z roku 2024 s názvem „Prevence a zvládání rizik katastrof v Evropě“[9]. Pracovní dokument útvarů Komise, který je připojen k této zprávě, se zabývá zjištěními těchto vnitrostátních přehledů podrobněji. Vývoj na **úrovni EU** zahrnuje novější iniciativy Komise zaměřené na dosažení pokroku při plnění cílů v oblasti odolnosti vůči katastrofám a na podporu zvládání rizik v rámci mechanismu UCPM.

[4] https://www.eea.europa.eu/en/analysis/indicators/economic-losses-from-climate-related.
[5] https://civil-protection-humanitarian-aid.ec.europa.eu/what/civil-protection/resceu_cs.
[6] COM(2023) 61 final, 8.2.2023.
[7] JOIN(2025) 130 final, 26.3.2025.
[8] https://eur-lex.europa.eu/eli/dec/2013/1313/2021-01-01/eng.
[9] COM(2024) 130 final a SWD(2024) 130 final.

3. PŘEDVÍDÁNÍ

Cíl v oblasti odolnosti vůči katastrofám č. 1 „předvídat“ – zlepšení posuzování rizik, jejich předvídání a plánování zvládání rizik katastrof. Cíl č. 1 spolu s doprovodnou stěžejní iniciativou pro tvorbu scénářů poskytl nový impuls pracovním činnostem zabývajícím se předvídáním. Vyzývá k lepšímu využívání předvídání a přístupů založených na širší škále rizik, posouzení zranitelnosti, přeshraničních a meziodvětvových dopadů a začlenění poznatků o rizicích do plánování prevence a připravenosti.

3.1. INICIATIVY KOMISE

V období 2023–2024 posílily schopnost předvídat dvě klíčové činnosti: i) vypracování scénářů katastrof, které slouží jako podklad pro plánování v rámci mechanismu UCPM a ii) zlepšení údajů o rizicích s ohledem na přeshraniční rizika.

3.1.1. Tvorba scénářů: nový nástroj k posílení připravenosti mechanismu UCPM na závažné katastrofy

V rámci této stěžejní iniciativy **týkající se tvorby scénářů**, která byla zahájena v roce 2023, vzniklo deset scénářů katastrof pro celou EU, jež byly vypracovány ve spolupráci s národními odborníky, útvary Komise a výzkumnými pracovníky na základě operativních, vědeckých a tematických politických znalostí. Scénáře zahrnují šestnáct přírodních nebezpečí a nebezpečí způsobených člověkem, která byla vybrána tak, aby odrážela rozsah vyvíjejícího se rizikového prostředí v EU, a zkoumají pravděpodobné nejhorší události s přeshraničními a meziodvětvovými dopady[10].

Analýza přinesla celou řadu zjištění specifických pro jednotlivé scénáře a zároveň odhalila několik průřezových prioritních oblastí pro posílení opatření (*viz rámeček č. 1*). Výsledky se využívají k plánování prevence a připravenosti na úrovni EU, včetně stanovení cílů pro kapacity pro odezvu mechanismu UCPM a posílení koordinace mezi civilní ochranou a dalšími oblastmi politiky. Tvorba scénářů se předpokládá jako kontinuální proces: v reakci na vývoj rizik a politických priorit mohou být vypracovány další scénáře a stávající scénáře mohou být revidovány.

3.1.2. Vytváření údajů o rizicích v celé EU pro posouzení a zvládání přeshraničních rizik

Mechanismus UCPM investoval do posílení znalostní základny potřebné pro anticipační zvládání rizik, mimo jiné prostřednictvím **úložiště údajů o rizicích**, které vzniklo v rámci Znalostního centra pro zvládání rizik katastrof zřízeného Společným výzkumným střediskem.

Úložiště údajů o rizicích bylo vytvořeno s cílem řešit dlouhodobý problém roztříštěných a nekonzistentních údajů o rizicích na úrovni EU a podporuje jak zvládání rizik katastrof, tak přizpůsobování se změně klimatu. Jako ústřední platforma poskytuje úložiště bezplatný přístup k prověřeným, na důkazech založeným souborům údajů o rizicích, expozici, zranitelnosti a škodách a ztrátách způsobených katastrofami. Probíhající úsilí má rozšířit objem a kvalitu těchto souborů údajů, začlenit hodnocení nebezpečí, expozici obyvatelstva, budov, kritické

[10] Scénáře zahrnují závažnou jadernou havárii; extrémní zimní počasí s kybernetickou složkou; extrémní vlnu veder; energetickou krizi v Unii; závažnou pandemii; ozbrojený konflikt; teroristický útok; tsunami vyvolané zemětřesením; znečištění vnitrozemských vod a pobřeží a vulkanickou erupci. Vzhledem k citlivé povaze jejich obsahu nejsou scénáře veřejně dostupné.

infrastruktury a vícerozměrnou zranitelnost s cílem poskytnout integrovaný přehled o rizicích katastrof a zvýšit informovanost veřejnosti.

Rámeček č. 1: Poznatky odvozené z tvorby scénářů katastrof v EU: pět prioritních oblastí pro posílení opatření

i. kapacita pro odezvu mechanismu UCPM: je třeba dále posílit schopnost operativní odezvy, včetně dalšího rozvoje a diverzifikace rezervy rescEU[11];

ii. meziodvětvová koordinace: je třeba klást větší důraz na přístup založený na všech rizicích, meziodvětvovou koordinaci a zapojení subjektů, které se nezabývají civilní ochranou, s cílem lépe se připravit na složité mimořádné události;

iii. znalost rizik a komunikace: je třeba zlepšit předvídání, identifikaci rizik, komunikaci, připravenost obyvatelstva a včasné varování;

iv. začlenění zranitelných skupin: opatření v oblasti prevence, připravenosti a odezvy by měla systematičtěji zohledňovat specifické potřeby zranitelných skupin a osob se zdravotním postižením;

v. financování: posílené a flexibilnější mechanismy financování by mohly pomoci reagovat na meziodvětvové, dlouhodobé a přeshraniční katastrofy.

3.2. VNITROSTÁTNÍ INICIATIVY

Zprávy členských států a zúčastněných států[12] týkající se předvídání ukazují pokračující vývoj metodik pro posuzování rizik, což naznačuje pokrok v řadě oblastí. I když nejběžnějším přístupem je i nadále posouzení jednotlivých rizik, **stále větší pozornost se věnuje přístupům ke všem rizikům a zkoumání složených rizik a kaskádových účinků**, zejména pokud jde o kritickou infrastrukturu. Roste také pozornost věnovaná nově vznikajícím rizikům, přičemž více než třetina zemí nyní při identifikaci rizik využívá metody v oblasti výhledu a předvídání. Belgie, Irsko a Nizozemsko začlenily do svých procesů posuzování rizik mapování situace[13].

Nejčastěji hlášenými riziky zůstávají povodně, extrémní povětrnostní podmínky, jaderné a radiační havárie, sucho a rizika související se zdravím (lidí nebo zvířat). Vyvíjející se rizikové prostředí si však vyžádalo **zvážení nových hrozeb a scénářů, zejména v oblasti bezpečnosti**. Roste povědomí o rizicích způsobených člověkem, včetně průmyslových a jaderných havárií, narušení kritické infrastruktury a kybernetických útoků. Od roku 2015 došlo k výraznému nárůstu hlášení environmentálních a chemických rizik, zatímco u dopravních rizik došlo k nejprudšímu nárůstu od roku 2020.

Země stále častěji posuzují zranitelnost oblastí, odvětví a obyvatelstva a kvantifikují dopady katastrof na člověka, hospodářství a životní prostředí. Několik zemí zahrnulo do posouzení rizik dopady změny klimatu a zohlednilo také politické a společenské důsledky změny klimatu, jako je migrace vyvolaná klimatem. To odráží rostoucí pochopení souvislostí mezi zvládáním rizik katastrof a přizpůsobováním se změně klimatu, přičemž **změna klimatu je považována za klíčovou příčinu rizik**.

[11] Kapacita rescEU byla zřízena jako strategická rezerva v rámci zásob v systému pro odezvu na katastrofy a je plně financovaná EU. Tvoří ji flotila protipožárních letounů a vrtulníků, letadlo pro zdravotní evakuaci a řada základních zásob.

[12] Zeměmi, které se účastní mechanismu UCPM, jsou Albánie, Bosna a Hercegovina, Island, Moldavsko, Černá Hora, Severní Makedonie, Norsko, Srbsko, Turecko a Ukrajina.

[13] Mapování situace je metoda předvídání, která systematicky odhaluje první známky potenciálně významných vývojových trendů, viz také https://www.eea.europa.eu/en/analysis/publications/horizon-scanning-tips.

Vnitrostátní zprávy naznačují **pokrok při shromažďování údajů o ztrátách způsobených katastrofami**, přičemž Španělsko, Portugalsko a Maďarsko zmínily vytvoření jednotné vnitrostátní databáze. Přestože se všeobecně uznává význam údajů o ztrátách a škodách pro analýzu rizik a plánování, přetrvávají značné nedostatky, jako je neexistence jednotného vnitrostátního systému pro konsolidaci údajů a omezený sběr údajů o pokrytí.

3.3 DALŠÍ POSTUP

Strategie unie připravenosti EU udává směr budoucí práce a zdůrazňuje význam předvídání a přístupu k připravenosti zohledňujícímu všechna rizika. K dosažení této vize je nezbytné rozvíjet schopnost předvídat, posuzovat a připravovat se na širokou škálu scénářů katastrof se zaměřením na průřezová zranitelná místa, složená rizika a kaskádové účinky.

V nadcházejících letech budou pro získávání znalostí a poznatků potřebných pro rozhodování zásadní pokračující investice do vědy, vysoce kvalitních údajů a analytických schopností. Vypracování scénářů katastrof pro celou EU bylo významným krokem vpřed při plánování připravenosti, neboť převádí důkazy založené na rizicích do dohodnutých předpokladů pro plánování v rámci mechanismu UCPM. Komplexní posouzení rizik ze strany EU plánované na rok 2026 bude klíčovým nástrojem k posílení důkazní základny pro širší meziodvětvovou prevenci a připravenost. Toto posouzení by mělo poskytnout další podporu a důkazy pro vyvíjení úsilí v oblasti zvládání rizik na vnitrostátní úrovni a pro řízení strategických investic do odolnosti v celé EU, což pomůže odstranit přetrvávající nedostatky v údajích o rizicích katastrof a o způsobených ztrátách, které v současné době brání předvídání na vnitrostátní úrovni i na úrovni EU.

Pokud jde o rizika související s klimatem, účinné předvídání vyžaduje silnější integraci mezi zvládáním rizik katastrof a přizpůsobováním se změně klimatu. Mise EU pro přizpůsobení se změně klimatu již nyní přináší poznatky a řešení na podporu tohoto úsilí a bude i nadále usnadňovat spolupráci mezi aktéry působícími v oblasti klimatu a rizik katastrof na evropské, vnitrostátní a regionální úrovni a pomáhat sladit krátkodobou a střednědobou připravenost s dlouhodobým plánováním přizpůsobení se nebezpečím souvisejícím se změnou klimatu.

Posílení schopnosti předvídat by se mělo rozšířit i mimo EU, zejména do sousedních zemí, které jsou často v první linii nově vznikajících rizik a mohou hrát důležitou roli při tlumení negativních vedlejších účinků. Jelikož mnoho z těchto partnerů nemá v současné době k dispozici údaje o rizicích ani institucionální kapacity potřebné pro předběžnou připravenost, posílilo by odstranění těchto nedostatků rovněž vlastní odolnost EU.

4. PŘIPRAVENOST OBYVATELSTVA

Cíl v oblasti odolnosti vůči katastrofám č. 2 „připravit se“ — zvýšení informovanosti obyvatelstva o rizicích a jeho připravenosti na ně. Cíl č. 2 podporuje přístup veřejnosti k informacím o rizicích, vybízí k přijímání opatření v oblasti připravenosti a posiluje kulturu prevence a občanské angažovanosti. Tento cíl je ambiciózní: do roku 2030 by mělo 90 %

obyvatel EU znát rizika katastrof ve svém regionu[14]. V roce 2024 dosáhla informovanost 67 %, což poukazuje na možnost dalšího pokroku[15].

Zatímco komunikace s veřejností o rizicích a připravenosti je v kompetenci vnitrostátních orgánů, mechanismus UCPM může podpořit vnitrostátní úsilí prostřednictvím výměny znalostí, budování kapacit a finanční pomoci pro vnitrostátní a přeshraniční iniciativy.

4.1. INICIATIVY KOMISE

4.1.1. Stěžejní iniciativa preparEU

S cílem podpořit cíl v oblasti odolnosti vůči katastrofám č. 2 „připravit se“ zahájila Komise **stěžejní iniciativu *preparEU***. V této souvislosti byly na základě mapování postupů komunikace o rizicích v EU a konzultací s členskými státy a zúčastněnými státy zjištěny společné potřeby a oblasti, v nichž by opatření na úrovni EU mohla přinést přidanou hodnotu *(viz rámeček č. 2)*. V rámci tohoto procesu bylo odkryto bohaté, ale roztříštěné prostředí komunikace o rizicích skýtající řadu cenných iniciativ, které jsou rozptýlené a obtížně dostupné pro vzájemné učení. V reakci na zjištěné potřeby **vypracovala Komise balíček opatření pro budování kapacit**, který zahrnuje:

- úložiště osvědčených postupů a podpůrných materiálů na platformě sítě znalostí Unie v oblasti civilní ochrany[16],
- školení EU pro odborníky na komunikaci o rizicích,
- skupinu odborníků, která má propojovat odborníky a usnadňovat vzájemné učení.

V roce 2024 **zveřejnila Komise příručku osvědčených postupů pro zvyšování povědomí o riziku přírodních požárů**[17], která se zabývá zásadním problémem vzhledem k tomu, že 96 % přírodních požárů je způsobeno lidskou činností[18]. Příručka představuje iniciativy v EU i mimo ni a zdůrazňuje klíčové faktory, které přispívají k zvyšování povědomí, jako je rozvoj cílených komunikačních strategií, spolupráce mezi odvětvími a úrovněmi správy, zapojení zúčastněných stran, přizpůsobení sdělení místní situaci, zajištění trvalého financování a propojení vědy a praxe.

Klíčem k zvyšování povědomí je také **pochopení toho, jak lidé vnímají rizika a jak reagují na doporučení týkající se připravenosti**. V této souvislosti provádí Společné výzkumné středisko Komise behaviorální studie s cílem pochopit, jak jednotlivci interpretují sdělení o rizicích a jak na ně reagují. Poznatky z této práce mohou pomoci zlepšit koncepci sdělení pro veřejnost a přístupů, a podpořit tak nejen zvýšení informovanosti, ale také realizaci opatření v oblasti připravenosti.

Rámeček č. 2: Pilotní projekt *preparEU* – spojení sil pro připravenost obyvatelstva.

[14] Doporučení Komise o cílech Unie v oblasti odolnosti vůči katastrofám, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A32023H0215%2801%29&qid=1676531610023.

[15] Zvláštní zpráva Eurobarometru č. 541, Civilní ochrana v EU, klíčová zjištění, s. 7, https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/2977.

[16] https://civil-protection-knowledge-network.europa.eu.

[17] Wildfire risk awareness good practice note.pdf.

[18] https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/5afff469-a62c-11ef-85f0-01aa75ed71a1/language-en.

Členské státy a zúčastněné státy hrají důležitou roli při provádění stěžejní iniciativy *preparEU*. Vnitrostátní orgány civilní ochrany ze Švédska, Norska, Španělska a Belgie zkoumaly, jak by evropský rozměr mohl doplnit a podpořit vnitrostátní činnosti v oblasti informací o rizicích. V pilotním projektu financovaném EU byly určeny následující oblasti, v nichž je třeba v EU zlepšit informovanost o rizicích a připravenost na ně:

i. *základy vlastní připravenosti – pokyny pro připravenost domácnosti na uspokojování obecných a univerzálních potřeb;*
ii. *vzdělávací program pro školy – začlenění připravenosti na katastrofy do školních osnov s cílem podporovat kulturu připravenosti od útlého věku;*
iii. *zranitelné skupiny – oslovení a zapojení zranitelných skupin (také: pokyny na podporu odborníků při provádění inkluzivní komunikace o rizicích);*
iv. *Den (dny) preparEU – navrhovaná každoroční celoevropská akce, jejímž cílem je zvýšit povědomí veřejnosti o vlastní připravenosti a odolnosti vůči rizikům;*
v. *webové centrum pro komunikaci o rizicích a připravenost – navrhované on-line úložiště pro sdílení informací a nástrojů souvisejících s komunikací s veřejností o rizicích v celé EU.*

Tato doporučení pomohou formovat provádění opatření Komise týkajících se stěžejní iniciativy preparEU a připravenosti obyvatelstva.

4.1.2. Eurobarometr o povědomí obyvatelstva o rizicích a připravenosti na ně

Aby Komise získala komplexní přehled o povědomí veřejnosti o rizicích a připravenosti na ně v celé EU, provedla na toto téma **vůbec první průzkum Eurobarometru**, který byl zveřejněn v září 2024[19]. V rámci průzkumu se zkoumaly různé aspekty povědomí o rizicích a připravenosti na ně, včetně vnímaných rizik, zdrojů informací a ochoty zapojit se do aktivit v oblasti připravenosti.

Hlavní zjištění průzkumu ukazují, že **mnoho Evropanů nemá dostatečné povědomí o katastrofách a není na ně připraveno.** Zhruba polovina respondentů se necítí být dobře připravena na místní rizika a přibližně dvě třetiny respondentů se domnívají, že potřebují více informací, aby se mohli připravit na katastrofy nebo mimořádné události. Úroveň připravenosti je omezená, přičemž přibližně polovina respondentů se necítí být na katastrofy připravena, a výrazně se liší v závislosti na faktorech, jako je země, příjem, vzdělání a městské a venkovské prostředí.

Průzkum poukazuje na oblasti, které je třeba zlepšit, včetně nízkého zapojení komunit a omezené odolnosti vůči narušení kritických služeb. Ukazuje však také silnou důvěru v tísňové služby a touhu po informacích o připravenosti na katastrofy, což představuje příležitost, jak na těchto silných stránkách stavět a zlepšit celkové povědomí o rizicích a připravenost na ně.

4.2. VNITROSTÁTNÍ INICIATIVY

Údaje z členských států a zúčastněných států zdůrazňují význam komunikace s veřejností o rizicích a připravenosti, přičemž země dosahují pokroku v široké škále činností.

Stále více zemí nyní zpřístupňuje informace o rizicích veřejnosti, přičemž 23 zemí zveřejnilo výsledky svých posouzení rizik na oficiálních internetových stránkách a využívá tato zjištění k podpoře úsilí o připravenost. Například Finsko a Černá Hora využívají veřejné

[19] https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/3228.

výsledky posouzení rizik jako podklady pro školení a cvičení v oblasti připravenosti. Dánsko a Irsko provádějí průzkumy o tom, jak občané vnímají rizika a jak jsou na ně připraveni.

Členské státy a zúčastněné státy zavedly nové přístupy ke komunikaci o rizicích a zvyšování povědomí, jako jsou didaktické hry a organizace národního dne nebo týdne civilní ochrany. Zatímco internetové stránky a internet patří stále k nejčastěji uváděným komunikačním kanálům, kampaně k zvyšování povědomí o rizicích a používání tištěných materiálů se oproti roku 2020 zdvojnásobily. Severské země zahájily iniciativy k zvýšení informovanosti veřejnosti, jako jsou kampaně o připravenosti domácností, vzdělávací zdroje a informační brožury s cílem zlepšit připravenost společnosti na mimořádné události a potenciální konflikty.

Vnitrostátní činnosti zaměřené na zvyšování povědomí o rizicích a komunikaci jsou určeny zvláštním skupinám, včetně zranitelných skupin obyvatel, sezónních obyvatel a starších osob. Primárním cílem těchto iniciativ jsou často studenti a mladí lidé. Například v Česku existuje komplexní školní program, který učí žáky, jak volat na čísla tísňového volání, jak se chovat v nebezpečných situacích a jak porozumět ochranným signálům a signálům sirén. Činnosti na podporu bezpečného chování v každodenním životě a při mimořádných událostech jsou organizovány také pro seniory a osoby se zdravotním postižením, jako je rakouská Olympiáda bezpečnosti dětí a seniorů.

4.3. Další postup

Navzdory dosaženému pokroku přetrvávají značné nedostatky v informovanosti veřejnosti o rizicích a připravenosti na ně, což podtrhuje potřebu účinnějších a inkluzivnějších komunikačních strategií. Jak vyplývá ze zjištění Eurobaromentru, příliš mnoho občanů se cítí nedostatečně informováno nebo nedostatečně připraveno na katastrofy; vnitrostátní orgány se zase potýkají s problémy při měření dopadu komunikačních iniciativ a převedení informací do změny chování. Důkazy rovněž poukazují na potřebu většího zapojení zranitelných skupin (jako jsou studenti, žáci a mládež, osoby se zdravotním postižením, starší osoby a přistěhovalci) do komunikace a připravenosti.

K odstranění těchto nedostatků je zapotřebí aktivnější, inkluzivnější a participativnější přístup, investice do vzdělávání, zapojení komunit a občanů, budování důvěry a podpora mezigenerační připravenosti zaměřené na odolnost. Strategie unie připravenosti EU podpoří tento posun prostřednictvím celospolečenského přístupu, jehož cílem je podpořit v celé EU kulturu připravenosti a odolnosti. Synergie se Strategií vnitřní bezpečnosti ProtectEU pomůže posílit komunikaci o různých rizicích a hrozbách, podpoří soudržné informování veřejnosti a posílí všestrannější připravenost obyvatelstva v celé EU.

Iniciativa preparEU bude hrát klíčovou roli při prosazování vize Strategie unie připravenosti EU, mimo jiné prostřednictvím opatření na podporu minimálně 72hodinové soběstačnosti obyvatelstva při mimořádných událostech a krizích. Na podporu vnitrostátních orgánů v oblasti komunikace o rizicích vypracuje EU pokyny, koncem roku 2025 zahájí pilotní školení a každoročně uspořádá Den připravenosti EU. Mezi další opatření bude patřit podpora připravenosti prostřednictvím vzdělávacích programů a programů pro mládež a vytváření nových výzkumů, jež budou sloužit jako podklad pro politiku a praxi.

Může být také zapotřebí občany lépe připravit na poskytování základní zdravotní pomoci v krizových situacích, včetně válečných scénářů, a to prostřednictvím iniciativ, jako jsou soupravy první pomoci nebo vytvoření občanské zdravotní rezervy.

Zlepšení připravenosti obyvatelstva v nejbližším sousedství EU, zejména ve Středomoří, bude důležité i pro připravenost samotné EU, jelikož nedostatečná odolnost v zahraničí může vést k vyššímu tlaku na vysídlení a dalším vedlejším účinkům, jež mají přímý dopad na Unii.

5. VČASNÉ VAROVÁNÍ

Cíl v oblasti odolnosti vůči katastrofám č. 3 „upozornit" – zlepšení systémů včasného varování. V návaznosti na cíl č. 3 vyvinuly Komise i členské státy v rámci svých příslušných pravomocí další úsilí o zlepšení předvídání, detekce a varování veřejnosti, což je zásadní prvek předvídavého zvládání rizik.

Systémy včasného varování jsou **všeobecně uznávány jako jeden z nejúčinnějších nástrojů pro záchranu životů a snížení ztrát způsobených katastrofami**[20], a proto mají zásadní význam pro vnitrostátní i mezinárodní úsilí v oblasti připravenosti. Organizace spojených národů podporuje opatření směřující k inkluzivnímu systému včasného varování před širší škálou rizik prostřednictvím své stěžejní iniciativy *Včasné varování pro všechny*[21].

V EU jsou za včasné varování a upozornění veřejnosti odpovědné především vnitrostátní orgány. Mechanismus **UCPM hraje doplňkovou roli** tím, že vyvíjí nadnárodní nástroje, posiluje schopnosti Střediska pro koordinaci odezvy na mimořádné události (ERCC) v oblasti situační orientace a poskytuje technickou a finanční pomoc vnitrostátním kapacitám včasného varování.

5.1. INICIATIVY KOMISE

Komise vyvinula **širokou škálu systémů včasného varování a informačních systémů** *(viz rámeček č. 3)*, které mohou využít i veřejné orgány členských států a doplnit tak své vnitrostátní nástroje. K podpoře civilní ochrany a zvládání rizik katastrof významně přispívají níže uvedené iniciativy.

Rámeček č. 3: Systémy včasného varování a informační systémy

i. **katalog 27 systémů na úrovni EU pokrývajících různé druhy nebezpečí**, které jsou k dispozici vnitrostátním orgánům civilní ochrany a které podporují monitorování rizik a rozhodování;

ii. **Globální situační systém (GSS),** jednotná platforma, která kombinuje údaje z různých systémů včasného varování a informačních systémů na úrovni EU, čímž posiluje schopnost střediska ERCC sledovat vyvíjející se hrozby a předvídat potenciální kritické dopady. Platforma je **k dispozici** také **vnitrostátním orgánům civilní ochrany;**

iii. **služba programu Copernicus pro podporu krizového řízení(CEMS),** která poskytuje služby včasného varování před povodněmi, přírodními požáry a suchem, vytváří mapy na

[20] Například: https://wmo.int/topics/early-warning-system; https://www.undrr.org/implementing-sendai-framework/sendai-framework-action/early-warnings-for-all.

[21] https://www.un.org/en/climatechange/early-warnings-for-all.

podporu odezvy, obnovy a preventivních zásahů a generuje údaje o expozici, jež pomáhají identifikovat ohrožené oblasti a majetek;

iv. **Evropské vědecké partnerství pro přírodní rizika (ENHSP).,** vědecká spolupráce, která v období přírodních požárů poskytuje středisku ERCC odborné monitorování podmínek přírodních požárů v Evropě v reálném čase. S cílem sdílet tento přínos s členskými a zúčastněnými státy zahájilo středisko ERCC program, který vnitrostátním orgánům umožňuje požádat partnerství ENHSP a Evropské vědecké partnerství pro antropogenní rizika (EAHSP) o včasné posouzení radiologických a jaderných rizik v případě hrozících mimořádných událostí.

Komise pracuje na nových iniciativách, včetně vývoje nástroje využívajícího umělou inteligenci v rámci iniciativy nazvané „Umělá inteligence ve veřejném zájmu“. Tento nástroj, integrovaný do globálního informačního systému o přírodních požárech, bude využívat algoritmy umělé inteligence k modelování předpovědí nebezpečí požárů, detekci požárů a předpovídání chování požárů.

Dalším významným pokrokem je **družicová služba nouzového varování Galileo**, která bude poskytovat družicový výstražný kanál pro informování lidí v odlehlých nebo hůře přístupných oblastech, a to i v případě nedostupnosti pozemních sítí. Tato dodatečná vrstva redundance posílí odolnost veřejných varovných systémů a ukáže přidanou hodnotu vesmírného programu EU při podpoře civilní ochrany a zvládání rizik katastrof. V několika členských státech probíhá pilotní testování a očekává se, že služba bude uvedena do provozu počátkem roku 2026.

Mechanismus UCPM rovněž **podporuje vnitrostátní a mezinárodní iniciativy v oblasti včasného varování**, jako je iniciativa Mezivládní oceánografické komise UNESCO CoastWAVE[22], jejímž cílem je připravit pobřežní komunity v regionech severovýchodního Atlantiku a Středomoří na tsunami a další pobřežní nebezpečí. Iniciativa, která se opírá o úzkou spolupráci mezi vnitrostátními a místními orgány pro mimořádné události, vědci a pobřežními komunitami, již podpořila komunity na Kypru, v Řecku, Španělsku, Turecku, Egyptě a Maroku.

EU dosáhla významného pokroku v oblasti **varování veřejnosti** prostřednictvím článku 110 evropského kodexu pro elektronické komunikace (směrnice (EU) 2018/1972), který členským státům ukládá povinnost umožnit zasílání varování v nouzových situacích přímo na mobilní telefony jednotlivců. Většina zemí již tento postup zavedla, některé země jej dosud dokončují.

5.2. VNITROSTÁTNÍ INICIATIVY

Údaje z členských států a zúčastněných států ukazují na širší využívání systému včasného varování. Dostupné informace o metodikách a infrastruktuře pro monitorování, odhalování a předvídání rizik jsou však stále omezené.

V porovnání s rokem 2020 **uvádí vyšší počet zemí, že zavedly systém včasného varování pro včasné zjišťování nebezpečí s ohledem na všechna klíčová rizika**, přičemž nejčastěji jsou uváděna extrémní povětrnostní, jaderná a radiologická rizika a povodně. Země rovněž informovaly o systému včasného varování v případě rizik, jako je znečištění a masová migrace, která dříve nebyla hlášena, což svědčí o postupném rozšiřování pokrytí systému včasného varování.

[22] https://tsunami.ioc.unesco.org/en/articles/coastwave.

Upevňuje se rovněž propojení mezi systémem včasného varování na evropské a celosvětové úrovni, přičemž vyšší počet zemí než v roce 2020 uvedl, že jejich vnitrostátní systém je propojen se systémem včasného varování na evropské nebo celosvětové úrovni. Pouze méně než deset zemí však zmiňuje ujednání o přeshraniční spolupráci v oblasti systému včasného varování, což naznačuje, že existují možnosti zlepšení. Některé země uvádějí, že k rozšíření svých systémů varování veřejnosti využívají podporu dárců, čímž posilují kapacity v oblasti veřejných výstrah.

5.3. Další postup

Zatímco technologie a znalosti o rizicích jsou základem, účinné včasné varování závisí do značné míry na organizačních a lidských faktorech. Bude třeba pokračovat v úsilí o zajištění toho, aby po signálech včasného varování následovala včasná a všeobecná výstraha pro obyvatelstvo, plány pro nepředvídané události a informované individuální reakce. Jak je uvedeno ve Strategii unie připravenosti EU, na úrovni EU patří mezi priority další zlepšování služby pro podporu krizového řízení (CEMS), podpora jejího využívání a integrace do vnitrostátních systémů a rozvoj interoperabilních řešení pro širší škálu rizik.

Středisko ERCC bude nadále rozvíjet a zdokonalovat své schopnosti situační orientace. Ačkoli nová platforma GSS představuje významný krok vpřed, existuje prostor pro další zlepšení, a to začleněním monitorování jednotlivých odvětví, které by poskytlo přehled o narušení kritických služeb, jako je energetika, doprava nebo zdravotnictví, téměř v reálném čase, a podpořilo tak komplexnější a předvídavější situační orientaci[23].

Vzhledem k tomu, že účinné včasné varování závisí také na silných organizačních a lidských faktorech, bude zvyšování povědomí a připravenosti obyvatelstva zásadní pro to, aby se včasné varování proměnilo v opatření zachraňující život. Očekává se, že spuštění družicové služby nouzového varování Galileo v roce 2026 výrazně posílí možnosti varování veřejnosti a rozšíří dosah a redundanci systému.

K zajištění účinnosti systému včasného varování bude třeba pokračovat v úsilí o posílení základních procesů, podporu inkluzivity, prosazování přístupů založených na širší škále rizik a posílení přeshraniční integrace systému včasného varování. Toto úsilí se bude řídit Strategií unie připravenosti EU, která upřednostňuje vývoj a používání nástrojů na úrovni EU a rozšiřuje meziodvětvové monitorovací kapacity střediska ERCC s cílem podpořit komplexnější situační orientaci.

Toto know-how spolu s potřebnými systémy a kapacitami by mohlo být sdíleno také s orgány v nejbližším sousedství EU, aby se posílily nejen jejich schopnosti, nýbrž také synergie a interoperabilita.

6. ODOLNOST CIVILNÍ OCHRANY

Cíl v oblasti odolnosti vůči katastrofám č. 4 „reagovat“ se zaměřuje na posílení kapacity pro odezvu mechanismu UCPM. K udržení náskoku před rostoucí složitostí rizikového prostředí a zvýšení připravenosti se mechanismus UCPM zaměřuje na rozvoj **kapacit pro odezvu na mimořádné události,** jako je specializované vybavení a týmy, a souvisejících

[23] COM(2025)286, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=celex:52025DC0286.

schopností. Toto úsilí se odráží v nedávno přijaté zprávě Komise o pokroku v oblasti kapacit a v příslušném pracovním dokumentu útvarů Komise[24].

Cíl v oblasti odolnosti vůči katastrofám č. 5 „zabezpečit“ má zvýšit odolnost civilní ochrany a sladit ji s rámci EU a NATO pro budování odolnosti základních společenských funkcí, jako je směrnice EU o odolnosti kritických subjektů (EU 2022/2557)[25] a základní požadavky NATO na odolnost. Tento cíl podporuje zlepšení kontinuity činností a posílení meziodvětvové a přeshraniční koordinace, komunikace o rizicích a řízení informací a partnerství se soukromým sektorem, občanskou společností a dobrovolnickými organizacemi. Podporuje také hodnocení a učení po katastrofě s cílem zlepšit připravenost, odezvu a prevenci.

6.1 INICIATIVY KOMISE

6.1.1 Stěžejní iniciativa týkající se zátěžových testů operačních středisek pro mimořádné události

K zlepšení **kontinuity činností při operacích v případě mimořádné události v rámci mechanismu UCPM** zahájila Komise stěžejní iniciativu se dvěma hlavními složkami, kterými jsou: i) zátěžové testování kontinuity činnosti střediska ERCC a ii) podpora vnitrostátních kontaktních míst při jejich vlastních testech prostřednictvím dobrovolné metodiky a výměny zkušeností. V rámci tohoto cvičení se hodnotí kritické prvky kontinuity činností, jako je určení základních funkcí, zařízení a vybavení, lidské zdroje a koordinace, komunikační procesy a provádění výcviků a cvičení.

Zátěžové testy dosud provedlo deset zemí a středisko ERCC, jež se podělily o své přístupy a získané poznatky. Tato iniciativa pomohla zvýšit povědomí o kontinuitě činností a určit oblasti, které je třeba zlepšit. V roce 2025 pokračovala iniciativa pracovními setkáními pro výměnu zkušeností z vnitrostátních cvičení a vypracováním nezávazných pokynů ke kontinuitě činností v rámci mechanismu UCPM. K zajištění nepřetržité výměny informací o kontinuitě provozu 24 hodin denně, 7 dní v týdnu v případě rušivých událostí zřídí Komise specializovanou skupinu odborníků. Poznatky získané v rámci této iniciativy mohou být podkladem pro práci na zajištění kontinuity základních společenských funkcí v rámci Strategie unie připravenosti EU.

6.1.2 Testování připravenosti a koordinace při složitých krizích

V roce 2024 vedlo středisko ERCC **rozsáhlé cvičení „EU Integrated Resolve 2024 – Parallel and Coordinated Exercise (EU IR24 – PACE)**“, jehož cílem bylo prověřit připravenost na složité hybridní krize na úrovni EU. Cvičení prověřilo funkce mechanismu UCPM a střediska ERCC a zhodnotilo jejich výkonnost v případě složité krize vyžadující meziodvětvovou, přeshraniční a civilně-vojenskou koordinaci. Zúčastnilo se ho více než 900 plánovačů a školitelů z útvarů Komise, Evropské služby pro vnější činnost, agentur EU, Rady, 24 členských států, Norska, Spojených států a NATO.

V témže roce reagoval mechanismus UCPM na společnou žádost Estonska, Lotyšska a Litvy o posouzení jejich připravenosti a **odezvy na hromadné evakuace**. Tým dvaceti odborníků z

[24] SWD/2025/146 final (s. 23–44), https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52025SC0146.
[25] https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2022/2557/oj/eng.

členských států hodnotil vnitrostátní postupy hromadné evakuace, regionální spolupráci, připravenost veřejnosti a úlohu mechanismu UCPM v takových scénářích a vydal doporučení v oblastech, jako je plánování, nouzové přístřeší, zdravotní evakuace a strategie pro zmírnění chemických, biologických, radiologických a jaderných rizik (CBRN). Při této činnosti spolupracovali odborníci se zástupci státních a obecních institucí i nevládních organizací.

6.1.3 Odvození poznatků z aktivace mechanismu UCPM pro prevenci, připravenost a odezvu

Program získávání poznatků zavedený mechanismem UCPM umožňuje členským státům a zúčastněným státům zohlednit zkušenosti související s aktivacemi UCPM a určit oblasti, v nichž je třeba zlepšit odezvu, připravenost a prevenci. Kromě obecných zasedání v rámci programu získávání poznatků se specializovaná zasedání zaměřují na konkrétní témata, jako jsou přírodní požáry, povodně, odezva na velká zemětřesení nebo konzulární evakuace, a zabývají se prevencí, připraveností a odezvou. Tato zasedání vedla k opatřením, jako je předběžné rozmístění hasičů a zvýšení připravenosti Evropy na boj s přírodními požáry, mimo jiné prostřednictvím vyšších kapacit rescEU pro letecké hašení lesních požárů.

V případech, kdy členské státy a zúčastněné státy opakovaně aktivovaly mechanismus UCPM s ohledem na stejný druh katastrof, provedla Komise důkladnou analýzu okolností a opatření k **zlepšení prevence a připravenosti podle čl. 6 odst. 4 rozhodnutí o mechanismu UCPM**. Komise se aktivně zapojuje do dialogů s vnitrostátními orgány s cílem posílit prevenci a připravenost a poskytuje tomuto procesu podporu EU.

6.2. VNITROSTÁTNÍ INICIATIVY

Orgány civilní ochrany se zapojily do širší meziodvětvové spolupráce, což je trend, který urychlila pandemie COVID-19. Mnohé země uvádějí, že mají stálé struktury pro koordinaci úsilí mezi různými odvětvími, správními úrovněmi a zúčastněnými stranami. Například vnitrostátní posouzení rizik jsou již dlouho založena na meziodvětvových přístupech a přístupech zahrnujících více zúčastněných stran. **Vnitrostátní zprávy a vzájemná hodnocení** však **nadále zdůrazňují potřebu dalšího zlepšení integrovaných přístupů k plánování a provádění**. Mnoho zemí sice konzultuje se soukromým sektorem, zejména s provozovateli kritické infrastruktury, často se však jedná o výměny *ad hoc*.

Pokud jde o přeshraniční spolupráci, členské státy a zúčastněné státy uvádějí, že mají **uzavřenu řadu dvoustranných a mnohostranných dohod o spolupráci se sousedními zeměmi, jakož i s regionálními a mezinárodními organizacemi**. K významným příkladům osvědčených postupů patří regiony Severní Evropy, Beneluxu a Baltského moře, kde zavedené struktury spolupráce usnadňují koordinaci v krizových situacích, výměnu informací o rizicích, vzájemnou pomoc a společná cvičení.

Odolnost civilní ochrany závisí na **přiměřeném a flexibilním financování,** které umožňuje rychlou odezvu na mimořádné události a trvalé investice, avšak chybí vnitrostátní informace o zdrojích financování a přidělování finančních prostředků. Zatímco většina členských států a zúčastněných států uvádí, že mají opatření pro flexibilní přidělování finančních prostředků v případě naléhavé potřeby, pouze několik zemí má **zvláštní rezervní fondy pro případ katastrof,** které jsou – na rozdíl od obecných rezerv pro nepředvídané události – určeny konkrétně pro odezvu na katastrofy, což umožňuje větší předvídatelnost a rychlejší přístup k financování.

Země uvádějí různé finanční nástroje a zdroje financování, které jsou k dispozici pro financování investic do civilní ochrany, většinou z veřejných zdrojů. Jen velmi málo zemí poskytuje informace o investičních prioritách a přidělování finančních prostředků na prevenci a připravenost. **Financování z EU** hraje při řešení investičních mezer a při podpoře vnitrostátního úsilí o posílení systémů civilní ochrany doplňkovou roli. Orgány civilní ochrany však mají i nadále potíže s přístupem k těmto zdrojům kvůli omezeným administrativním kapacitám a omezené znalosti pravidel financování.

6.3 Další postup

Zátěžové testování kontinuity činnosti operačních středisek pro mimořádné události se ukázalo jako slibné a podobná cvičení by se měla rozšířit, aby se zjistily oblasti, které je třeba zlepšit, a usnadnilo se vzájemné učení. Pro zajištění kontinuity služeb civilní ochrany budou mít zásadní význam také investice do odolnosti fyzických aktiv a provozních procesů.

Nezbytná je také finanční odolnost a pro podporu účinné připravenosti a operací bude nezbytné přiměřené, flexibilní a trvalé financování na všech úrovních. V oblasti budování odolnosti bylo dosaženo pokroku prostřednictvím přeshraničních a meziodvětvových partnerství, je však zapotřebí další práce k překonání právních a administrativních překážek pro společná opatření v oblasti civilní ochrany. Nástroje jako BridgeforEU[26] mohou pomoci usnadnit spolupráci a strategické rámce pro zvládání rizik katastrof mohou umožnit koordinovanější přístupy státní správy jako celku.

[26] COM(2023) 790 final, 12.12.2023.

Strategie unie připravenosti EU bude hrát klíčovou roli při řízení opatření týkajících se odolnosti celého systému v příslušných oblastech politiky v rámci přístupu státní správy jako celku, včetně vypracování minimálních kritérií připravenosti pro základní služby. Potíže s přístupem ke zdrojům financování z jiných oblastí politiky bude třeba řešit systematičtěji prostřednictvím lepšího budování kapacit a výměny osvědčených postupů mezi službami a zeměmi za účelem integrovanějšího přístupu k posilování odolnosti a připravenosti na katastrofy a krize.

Mechanismus UCPM podnikl kroky k odstranění těchto překážek prostřednictvím zvyšování informovanosti, pomoci při přípravě projektů a nástrojů na podporu plánování investic. Toto úsilí bude třeba rozšířit, aby odpovídalo rostoucí poptávce.

7. ROZŠÍŘENÍ PODPORY VNITROSTÁTNÍHO ÚSILÍ: VYVÍJEJÍCÍ SE SOUBOR NÁSTROJŮ PRO BUDOVÁNÍ KAPACIT

Síť znalostí Unie v oblasti civilní ochrany (UCPKN) **se** od svého spuštění v roce 2021 **stala hlavním centrem pro komunitu civilní ochrany,** které umožňuje zúčastněným stranám navazovat kontakty a sdílet odborné znalosti, čímž zvyšuje úroveň připravenosti operací mechanismu UCPM v rámci odezvy na mimořádné události. Prostřednictvím své internetové platformy, zpravodaje a akcí informuje síť UCPKN komunitu o plnění cílů v oblasti odolnosti vůči katastrofám a o souvisejících tématech. On-line knihovna znalostí sítě[27], která byla spuštěna v roce 2024, poskytuje úložiště zdrojů o cílech v oblasti odolnosti vůči katastrofám a zvládání rizik katastrof, zatímco interaktivní diskusní skupiny[28], jako je skupina pro komunikaci o rizicích, umožňují aplikujícím odborníkům výměnu nápadů a osvědčených postupů.

Komise rozšířila soubor nástrojů mechanismu UCPM pro budování kapacit, aby lépe podpořila úsilí v oblasti civilní ochrany při prevenci rizik katastrof, připravenosti a budování odolnosti. Soubor nástrojů je v souladu se strategickými prioritami mechanismu UCPM a s cíli v oblasti odolnosti vůči katastrofám a zahrnuje:

I. **granty UCPM určené na odolnost vůči katastrofám**: výzvy k podávání návrhů „Technical Assistance for Disaster Risk Management“ (Track 1)(technická pomoc pro zvládání rizik katastrof)[29] zaměřující se na projekty v jednotlivých zemích a „Knowledge for Action in Prevention and Preparedness“ (KAPP) (znalosti pro opatření v oblasti prevence a připravenosti)[30] podporující iniciativy týkající se spolupráce více zemí;
II. **Technical Assistance Financing Facility (TAFF) (nástroj pro financování technické pomoci)**[31], který byl zaveden v roce 2024 a nabízí odborné znalosti v oblasti zvládání rizik katastrof poskytované Světovou bankou a Global Facility for Disaster Reduction and Recovery (GFDRR) (globální nástroj pro snižování rizika katastrof a obnovu).

[27] https://civil-protection-knowledge-network.europa.eu/knowledge-library.
[28] https://civil-protection-knowledge-network.europa.eu/groups.
[29] https://civil-protection-knowledge-network.europa.eu/technical-assistance-disaster-risk-management-call-proposals-track1.
[30] https://civil-protection-knowledge-network.europa.eu/knowledge-action-prevention-preparedness-call-proposals-kapp.
[31] https://civil-protection-knowledge-network.europa.eu/technical-assistance-financing-facility-taff.

V letech 2023–2024 získalo podporu v rámci Track 1, KAPP a TAFF 65 projektů z různých zemí s celkovým příspěvkem EU ve výši 43 milionů EUR. V rámci těchto projektů byly řešeny všechny cíle v oblasti odolnosti vůči katastrofám.

III. **Program vzájemného hodnocení v rámci mechanismu UCPM** nabízel vnitrostátním a regionálním orgánům civilní ochrany možnost získat nezávislé posouzení svých systémů zvládání rizik katastrof od protějšků z jiných zemí, a to v průběhu celého období 2022–2024. Program byl aktualizován tak, aby zahrnoval novou metodiku přizpůsobenou zvládání rizik přírodních požárů, která byla použita při přezkumech zvládání rizik přírodních požárů v Řecku[32], Itálii[33] a německé spolkové zemi Braniborsko[34], což dokazuje přizpůsobivost tohoto přístupu vnitrostátním a regionálním podmínkám.

Pracovní setkání v roce 2024[35], kterého se zúčastnili zástupci hodnocených zemí a hodnotitelé, zdůraznil význam programu vzájemného hodnocení pro usnadnění sdílení znalostí a podporu zlepšování. Zlepšení provedená v průběhu cyklu 2022–2024, včetně zdokonalení procesu, analytického rámce a podpory reforem, byla široce uznávána a oceňována.

V roce 2024 se v rámci mechanismu UCPM uskutečnily rovněž **čtyři mise** zaměřené na **prevenci a připravenost**, a to v Česku na téma zvládání rizik přírodních požárů, v Chile na téma lesních požárů, na Ukrajině na téma CBRN a v Estonsku, Lotyšsku a Litvě na téma hromadné evakuace.

Komplexní **vzdělávací program UCPM** přispěl k přípravě odborníků a zlepšení schopností reagovat na různé druhy katastrof. V roce 2023 byl program revidován s cílem posílit individuální kompetence odborníků a personálu, koordinaci a interoperabilitu kapacit pro odezvu zapojených do mezinárodních nasazení. Bylo provedeno třicet cvičení (EU MODEX a cvičení v plném rozsahu) založených na konkrétních scénářích, včetně zemětřesení, rychlé zdravotnické pomoci při mimořádných událostech, lesních požárů, povodní a CBRN. Tyto činnosti přispěly k zvýšení společné úrovně připravenosti EU na řešení následků katastrof.

7.1. Další postup

Podpůrné nástroje mechanismu UCPM prošly významným vývojem a nabízejí širší škálu možností, které jsou v souladu s cíli v oblasti odolnosti vůči katastrofám a zároveň umožňují přizpůsobení specifickým potřebám vnitrostátních a regionálních orgánů. Síť UCPKN byla dále rozvíjena s cílem usnadnit přístup k osvědčeným postupům, výzkumu a vzájemnému učení.

V nadcházejících letech bude aktualizován obecný rámec pro vzájemné hodnocení, což zajistí jeho trvalou relevanci a účinnost. V letech 2025 až 2027 se má dále uskutečnit šest vzájemných

[32] https://civil-protection-humanitarian-aid.ec.europa.eu/document/download/a7be6df5-6e70-4397-ae7e-53f5d74374da_en?filename=EL%20Peer%20Review_final%20report.pdf.
[33] https://civil-protection-humanitarian-aid.ec.europa.eu/document/download/10fe9a6f-869e-4fa6-923e-d4bdc8400129_en?filename=peer%20review%20wildfires%20italy_final%20report%202024.pdf.
[34] https://civil-protection-knowledge-network.europa.eu/system/files/2025-07/wildfire-peer-review-lb_final-report-june-2025_en.pdf.
[35] https://civil-protection-knowledge-network.europa.eu/news/ucpm-peer-review-programme-lessons-learnt-and-next-steps.

hodnocení, počínaje Kosovem* a Českem, která poskytnou cenné příležitosti k vzájemnému učení a výměně osvědčených postupů. Díky dalšímu vývoji a zdokonalování podpůrných nástrojů budou Komise, členské státy a zúčastněné státy lépe vybaveny k posílení zvládání rizik a budování odolnosti.

* Tímto označením nejsou dotčeny postoje k otázce statusu a označení je v souladu s rezolucí Rady bezpečnosti OSN 1244(99) a se stanoviskem Mezinárodního soudního dvora k vyhlášení nezávislosti Kosova.

8. ZÁVĚRY

Zvládání rizik katastrof v EU se v posledních letech výrazně zlepšilo díky posílení systému civilní ochrany EU, což dokazuje jeho schopnost přizpůsobit se rostoucím požadavkům rychle se měnícího rizikového prostředí. Stejně tak vnitrostátní zprávy podle rozhodnutí o mechanismu UCPM odrážejí další pokrok při zvládání rizik na vnitrostátní úrovni. Rozšíření kapacity a schopností mechanismu UCPM v oblasti odezvy spolu s větším důrazem na aktivní zvládání rizik a budování odolnosti umožnilo EU lépe řešit stále složitější katastrofy.

Přijetí cílů v oblasti odolnosti vůči katastrofám v roce 2023 představovalo významný milník, který určil společný směr v pěti klíčových oblastech civilní ochrany: zlepšení předvídání, připravenosti obyvatelstva, včasného varování, schopnosti odezvy a odolnosti civilní ochrany. Následné zvláštní stěžejní iniciativy úspěšně převedly tyto priority do konkrétních opatření a zapojily vnitrostátní orgány civilní ochrany a další partnery do společného úsilí o zvýšení odolnosti EU.

Pokrok v rámci mechanismu UCPM není důležitý pouze jako sektorový rozvoj, ale přispívá také k širšímu strategickému úsilí o posílení připravenosti EU. Strategie unie připravenosti EU, která obsahuje komplexní vizi připravenosti EU, nastiňuje opatření pro lepší předvídání, prevenci a odezvu na širokou škálu rizik a hrozeb, jakož i pro zvyšování povědomí, komunikaci s veřejností a zapojení občanů. Úzký soulad mezi činností mechanismu UCPM a vizí Strategie unie připravenosti EU představuje pro EU jedinečnou příležitost využít silné stránky a odborné znalosti UCPM k dosažení pokroku v oblasti připravenosti a budování odolnosti.

Mechanismus UCPM prokázal svou hodnotu jako klíčová součást systému civilní ochrany EU. Jeho další rozvoj, zejména prostřednictvím dalšího provádění cílů v oblasti odolnosti vůči katastrofám a rozvoje nástrojů pro budování kapacit v rámci sítě UCPKN, bude zásadním příspěvkem k širší působnosti a ambicím Strategie unie připravenosti EU.

S ohledem na budoucnost je v rychle se měnícím rizikovém prostředí i nadále nezbytné vyvíjet další úsilí. Posílení odolnosti Evropy bude vyžadovat trvalý závazek a kolektivní opatření ze strany EU jako celku, jejích členských států a občanské společnosti. Komplexní přístup založený na informacích o rizicích má zásadní význam pro snížení zranitelnosti a orientaci strategických investic do kapacit EU potřebných k prevenci budoucích krizí, zmírnění jejich dopadů, přípravě na ně a následné obnově.

Spolupráce v oblasti připravenosti se musí rozšířit i mimo Unii, do jejího bezprostředního sousedství. Zvýšení odolnosti v těchto regionech přispěje ke společné bezpečnosti a v konečném důsledku posílí odolnost samotné EU.